

dat zij ook voor de zoodanigen nog nuttig kan zijn, door de eer van den geneeskundigen stand hoog te houden.

Het hier aangeduide denkbeeld komt vrijwel overeen met het door de algemeene vergadering verworpen voorstel 's-Gravenhage. Daarin schijnt mij geen reden te zijn, om het nu niet weer opnieuw aan te bevelen. Misschien is er in de vergadering niet genoeg aandacht aan gewijd, dat de Maatschappij, als zij de vakvereenigingsbelangen laat varen, nog zeer veel belangrijk werk overhoudt te doen, al het werk waarmede zij in vroegere jaren groot is geworden. Bovendien staat de zaak nu anders dan op het oogenblik, toen over het voorstel 's-Gravenhage werd beslist. Nu is uit den loop der vergadering gebleken, dat het bestaan der Maatschappij, althans een krachtig bestaan, gevaar loopt. Nu moeten alle krachten worden ingespannen om onze Maatschappij, die zooveel goeds heeft gedaan en nog zoo veel goed werk zou kunnen doen, de vereeniging der Nederlandsche geneeskundigen, die de geneeskunst, zooveel in hun vermogen is, willen trachten te bevorderen, in goeden staat te houden.

Utrecht, 23 December 1918.

C. A. PEKELHARING.

II.

Het ziet er aan het einde van het jaar niet vroolijk uit voor de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der geneeskunst: zonder bestuur, innerlijk verdeeld door een belangenstrijd en, naar bij dezen voortgang verwacht moet worden, eerlang door velen, die buiten den strijd staan, verlaten. Spoedig ingrijpen zal noodzakelijk zijn voor haar behoud en opleving en, naar het mij voorkomt, is dit zeer wel mogelijk. Daartoe zou de handelwijze gevolgd kunnen worden, indertijd door SIKKEL aangegeven, welke, als ik mij niet vergis, in het algemeen op het navolgende neerkomt. Men keere terug tot een organisatie, die zich bezighoudt met de behandeling van onderwerpen van geneeskundigen, sociaal-geneeskundigen en aanverwanten aard. Van de Maatschappij-vakvereeniging hebben velen genoeg. Bij deze organisatie, die naar buiten voor den geheelen geneeskundigen stand optreedt, sluiten zich aan vereenigingen van huisartsen, specialisten, militair-geneeskundigen, geneeskundige ambtenaren en dergelijke, die buiten de organisatie om haar belangen behartigen. In een zoodanig georganiseerde Maatschappij zou wederom plaats zijn voor allen en zou het wetenschappelijk vereenigingsleven weer kunnen opbloeien.

Wij, artsen, mogen wel eens bedenken, dat wij met onderlinge verdeeldheid en getwist in dezen veelbewogen en op ieder gebied voor hervorming rijpen tijd geen schitterend figuur maken en dat het oogenblik om de eenheid te herstellen niet ongebruikt mag voorbijgaan. Zou het afgetreden hoofdbestuur op grond van deze overweging alsnog niet bereid zijn, stappen te doen in de aangegeven richting?

's-Gravenhage, 28 December 1918.

C. DEKKER.

III.

De strijd is beëindigd, de voorstellen der C. V. zijn aangenomen behalve een der strijdpunten, de permanente vertegenwoordiging in het hoofdbestuur. De C. V. heeft zich daarbij neergelegd; had zij dit belangrijke punt tijdens het overleg met het hoofdbestuur prijsgegeven, dan ware wellicht alles in overeenstemming geregeld, dan had men niet het droevige verschijnsel gezien, dat een werkcommissie zich kant tegen haar werkgever, dan had de Maatschappij een degelijk hoofdbestuur behouden en ware de schijn vermeden, dat men met opzet de zaken zoover heeft laten komen om dit hoofdbestuur er uit te werken, en dan ware dit de ondank bespaard, waarmee het nu beladen is en dien het niet verdiend heeft. Want wanneer één hoofdbestuur gewerkt heeft, dan is het het afgetredene. Waren reeds vóór de algemeene vergadering de bijeenkomsten in pleno en meer nog die van het dagelijksch bestuur door de massa werkmenigvuldiger dan andere jaren, na de algemeene vergadering werd het toppunt bereikt; de enquête, de mondelinge toelichtingen der specialisten, de verwerking der gegevens, hebben aan hen, die er aan deelnamen, letterlijk geen Zondag meer gelaten

om in huiselijken kring te blijven en op de rest van hun vrijen tijd elken dag beslag gelegd, en het is onbegrijpelijk, dat het secretariaat, met zijn door griep geteisterd personeel, den berg van werk vóór 29 December, den fatalen datum door de C. V. gesteld, heeft kunnen verzetten. Daarvoor had het hoofdbestuur iets beters verdiend, dan den ondank der motie Groningen, en als getuige van dien arbeid, wetend wat de meeste leden der Maatschappij niet wisten en niet schenen te bevroeden, maak ik mij tot tolk van het groote meerendeel der Maatschappijleden en breng het afgetreden hoofdbestuur nogmaals warmen dank voor den reuzenarbeid in het afgelopen jaar voor de Maatschappij verricht.

Tilburg, 23 December 1918.

K. A. F. DEELEN.

IS ER EEN MIDDEL TEGEN SPAANSCH GRIEP?

Voor de zooveelste maal vraagt mij vandaag een familielid van een patiënt of ik de *N. Rott. Crt.* van Zaterdag wel gelezen heb, waarin carbol, resp. anti-streptococcus-serum, resp. sublimaat e. t. q. worden aanbevolen tegen Spaansche griep. Laten toch de collegae, die week in week uit, in de bladen (sensationneele artikelen uit dit *Tijdschrift* komen zeker in alle mogelijke kranten langs de *N. Rott. Crt.*) van hun welslagen gewagen, in hun angstigen spoed om ons in te lichten, goed bedenken, welk een last zij hun collegae bereiden, die niet zoo gelukkig zijn, in deze moeilijke vraagstukken reeds partij te hebben gekozen, die nog niet weten of er een middel tegen deze ziekte, of liever tegen haar gevaarlijke verwickelingen, bestaat en welk middel zij eventueel zonder gevaar bij hun patiënten mogen aanwenden. Mij dunkt, ik zal toch niet de eenige arts zijn, die aan den ouden stelregel denkt, dat zoolang er *verschillende* middelen tegen een bepaalde ziekte worden aanbevolen, er meestal *geen enkel* deugdelijk blijkt. Er zullen er velen zijn, die met mij, getrouw aan het in dubio abstine, reikhalzend uitzien naar *wetenschappelijke* publicaties, liefst van onze eerste klinici, betreffende hun ervaringen met de inspuitingen van kwik-praeparaten, van sera of met inwendige toediening van geneesmiddelen. Er zullen er verscheidenen zijn, die ervoor terughuiveren middelen in te spuiten in steeds als gevaarlijk beschouwde giften, zonder dat wetenschappelijk is vastgesteld, dat zij deugdelijk zijn. Zeker, het is mogelijk, dat sommigen er niet voor terugschrikken den sublimaat-inspuitingen een „fair trial” te geven, zooals de inzender in een der vorige nummers van dit *Tijdschrift*, maar er zullen er, naar ik hoop en vertrouw, nog meer zijn, die alleen in verloren gevallen, voorloopig naar één der genoemde praeparaten grijpen.

Is ook de redactie van dit orgaan in dezen vrij van schuld? Zou zij door een enquête, desnoods voorloopig langs den weg van een interview van onze klinische hoogleeraren, niet meer goeds in deze materie kunnen doen, dan door het telkens weer opnemen van allerlei ingezonden mededeelingen, door geen enkele ziektegeschiedenis gestaafd, die een dag later gretig in de leeken-kranten worden overgenomen? Ik ben ervan overtuigd, ook door correspondentie en gesprekken met ernstige collegae, dat velen in dezen denken zooals ik. Men denke er toch niet te licht over, wat het wil zeggen, in de oogen van de naastbestaanden van een ernstig zieke of een overledene schuldig te staan aan het nalaten van een ingreep, die redding kan of had kunnen brengen.

Meppel, 22 December 1918.

JUL. LEYDESDORFF.

SUBLIMAAT-BEHANDELING BIJ SPAANSCH GRIEP.

De casuïstiek van collega ORBAAN op bldz. 1899 van dit *Tijdschrift* 1918 laat m. i. geen gevolgtrekking toe omtrent de sublimaat-behandeling. Bij alle zes gepubliceerde gevallen is de behandeling veel te laat ingesteld, bij twee zelfs sub finem vitae! Op die wijze komt men niet tot een juiste beoordeeling van de waarde eener behandelingswijze.

In zake de vraag intramusculaire of intraveneuse inspuitingen — dingen, die volgens collega KINGMA BOLTJES (bldz. 1991 van dit *Tijdschrift*) in het geheel niet op elkaar lijken — moge het volgende dienen: